

lum entró que N. S. se venge del seu enemic», *VidesR*, 11v1, 9r2 (i altres set casos de *posar* o *preposar* dins els 50 folis primers de l'obra, *LleuresC*, 293, § 8); fins en Llull o els seus mss. es troba algun cas de *pausar* (p. ex. *Merav.*, *NCL* II, 148) entre una gran majoria de *posar*. Tanmateix el fet és que avui es diu *posar*, amb *o*, en tot el nostre domini lingüístic, no sols en el cat. central i occidental, i en els països del Migjorn, sinó també en tot el ross. (amb l'única excepció de gran part del Capcir, *paúzá* Formiguera, *BDC* III, 123); i fins a l'extrem Nordoest.³

Com en altres mots de forma semblant, va aparèixer a Mallorca una forma vulgar amb la -s- emmudida (per la ultracorrecció de provençalisme que vaig assenyalar com a pròpia de l'Illa, en *LleuresC*, 257-8), i des d'aquí es pot arribar eventualment fins a -ova- o a la contracció en *ó*. AMAlcover *dóna pová* com a propi d'«alguns manacorins» (*BDLC* IV, 251); de tota manera la caiguda de la -s-, en aquest mot, té força més extensió: «*poar* per *posar*», Mallorca *DAG.*; Griera, *BDC* v, 24; el meu informant de Capdepera em deia, seguit, «ha de *puá*» --- (tal o tal mot), 1964; «si ets sucrer, fé golosines / i licors de quant hi ha: / *po-lós* un nom italià, / i adorna-ho amb paperines», PdAPeunya (*Po. Pop.*, p. 33); «Toca, Toni, *po't* la capa, ja soparàs en venir ---», cançó vulgar mall. (*DAG* VI, 204a37). «Còbra fama y *pò't* a dormir», «còbra fam y *pò't* a robar» dites proverbials mallorquines (*Dfgra.*, 601a, que hi equipara cast. «buena fama hurto encubre»). El ms. del *Scipió* d'Ant. Canals p. p. *NCL.*, que conté innombrables grafies orientals, degué ser copiat a Mall., car porta «imaginà Aníbal e ja ab açò si-l poria *pobar* alguns aguayts» (p. 44).

En l'època antiga abunden sobretot aquelles accs. que ja tenia el ll. vg. PAUSARE i que s'han mantingut més vives en italià, castellà i francès. Sovint és 'reposar, descansar'; i pot ser com a intransitiu, ni més ni menys que en llatí; «aquell rey hac desig de *posar*, car molt era trebayllat de regir e de regnar», Llull (*Merav.*, *NCL* IV, 243; també II, 148); «Qui s'afanya en l'estiu *posa* en l'ivern» en el *Libre de Paraulas de savis* de Jafuda Bonsenyor (c. 1310); i, almenys en poesia, encara era usat el 1500: «mòlt tinc lo cors: / desig anar a peu, / e davallant del carro, *posaria*» en les «Cobles de gran devoció a lahor de Jesús e Maria ---» a. 1501, de Bernat Estrús. O bé també com a reflexiu: «retraure's per *posar-se*», en el pla de 1309, d'atac català, en massa, contra Almeria, des de la base dels nostres templers de Lorca (Finke, *Acta Ar.* III, 216), que sospito obra de R. Llull; en la *Crònica* de Jaume I (Ag., p. 501.1) etc.

És des d'aquí que es va passar a la idea d'«hostatjar-se» en tal o tal casa o tal hostal: «--- En Jacme --- lo viu que jo era fadrí: dit senyor rei anà a --- Peralada --- e *posà* en l'alberc de mon pare, En Joan Muntaner, qui era dels majors albercs d'aquell loc ---», Muntaner (fets de 1274, § 2, Casac. I, 17.12; Bof., 6. 18); ja en Jaume I, p. 502; «al castel què hom apela Gotó, e alí a una cosina jarmane; per què, crèu què là *pos*» (Subj. Pres. 3), Reixac (*QA.*, 58.29, traduïnt

«qu'il s'i herberja»); «lo philòsoph --- aplegà de nit en la ciutat; fent compte que lo endemà iria a la sglésia --- anà a *posar* en un hostal, e *posà* a rostir un tros de carn; e venc un rofià --- e dix al philòsoph que apartàs la sua carn, com ell volia primer rostir --- Dix lo philòsoph ---[No saps tu bé que aquestes cases són comunes a totes gents, e qui primer és en temps, és primer en dret?», JoMartorell (Ag. I, 350.10f.). «*Posar* en lo hostal: diversari; lo preu que-s paga en lo hostal: locarium ---», «--- domus superior; lloc hon *posen* los hostes: hospitale; tenir *posada* en casa de algú, des de molts temps ---; convidar algú que vinga a *posar* en sa casa --- dexar de *posar* en casa de algú --- tornar a *posar*: renovare, revocare hospitium», OPou (*TbPu.*, 2, 321).

També des d'allò es va passar a 'deposar, deixar en terra, desfer-se d'una cosa o renunciar-hi deixant-la de mà' (que fou primerament 'dipositar a terra'): «tot saig qui prena diners --- sia tengut --- de retre aquels diners al escrivà de la cort --- e qual que contra aysò farà, que *paus* lo bastó ['lliuri la vara d'autoritat'] e que sia remogut del officii, ordenament de la cort de Perpinyà, a. 1296 (*RLR* v, 92), cf. «manaren als quatre caps de guaytes --- que *posassen* los bastons ---», Bna. a. 1507 (*Ardits* III, 205).

Anàlogament *posar les armes*, amb el significat de 'deposar les armes ofensives' o 'llevar-se, despullar-se, les armes defensives': «Lançolot --- lo frare lo pregà q'él li fa<s>se compay<n>yà per amor d'aquél sant cos --- tro que sia sote<r>rat, e él li dix que sí feràs --- i él *posà* mantinent sas armas e las més én la cape<l>la e vènc a son caval e levà-li la se<l>la --- e puyxs vènc al prom», «Lançolot --- con él fo vengut a l'ayga, él no viu pas con puxa oltra pe<s>sar; e sí s'aturà, e *posà* son escut, e son elm e sa spase e sa lança, e més-ho tot a lats de una roca», Reixac (*Q.*, 90.20, 108.24). I així pot arribar a 'llevar-se els vestits': «se levà Baorts, e vènc-li lo prom e li dix: --- Senyor, veus así una roba blanca que vós vistrèts ['vestireu'] én loc de camisa, e serà sey<n>al de penitència e valrà un sillis a la carn---; i él *posà* mantinent sa roba e sa camisa, e vestí-s aquèla roba blanca ---», id. (123.30).

De la idea de 'pausar, fer pausa', pensant en baralles, batusses o debat, s'havia arribat també, ja en el període arcaic, a la d'«venir-se amb algú, fer-hi avinença, entrar-hi en composició»; es degué començar per l'ús no reflexiu, i fins transitiu (amb la contesa en acusatiu) o bé participi: en un arcaic doc. de la Conca de Tremp, de l'a. 1242: «avie 5 ainel e --- e jo preg<u>é-li que me-n dés delme e --- dix que no ---; e manné-li que-m fermàs dret --- e 'nprès ab els e ab mi que, lo dia de Sen Marc, que fóssem a riba de Nug<u>era e él que *posarie*-o si nós o volíem; e no-n en pog<ue>m avenir per tal quar no-i avie qui teng<u>és la mia raó; / metem en aquestes treves --- A. decz Castells, per 10 dies; e si *posada* era la discòrdia entre él e l Capítol ad aquel dia, que fas<s>en totes les treves desús-dites», treves entre el Bisbe d'Urgell i el Comte de Foix i llurs vassalls a. 1244 (PPu-